

شرط اول اجابت دعا، اضطراب است/ بشر باید به عجز خویش اعتراف کند

آیت الله محقق داماد، استاد حکمت اسلامی گفت: بشر باید «مضطرب» باشد تا دعای او مستجاب شود. «مضطرب» یعنی اینکه به ناچاری و ذنوب خود اعتراف کند. بشر باید اعتراف کند که عاجز است.

آیت الله محقق داماد، استاد حکمت اسلامی گفت: بشر باید «مضطرب» باشد تا دعای او مستجاب شود. «مضطرب» یعنی اینکه به ناچاری و ذنوب خود اعتراف کند. بشر باید اعتراف کند که عاجز است.

به گزارش خبرنگار مهر، آیت الله سید مصطفی محقق داماد، فقیه و استاد برجسته حکمت اسلامی به سفارش انجمن آثار و مفاخر فرهنگی به بهانه فرارسیدن ماه مبارک رمضان و شب های پر فیض قدر پیرامون اهمیت این ایام و لیالی گفتار تصویری اختصاصی خود را در اختیار این انجمن قرار داده است که در ادامه متن کامل این سخنان را می خوانید:

«بسم الله الرحمن الرحيم؛ الحمد لله رب العالمين باري الخلاق أجمعين باعث الانبيا والمرسلين ثم الصلاة والسلام على سيدنا و نبينا حبيب اله العالمين أبى القاسم المصطفى محمد صلى الله عليه وآله الطيبين الطاهرين.

مدیریت انجمن آثار و مفاخر فرهنگی از بنده خواسته اند که چند جمله به عنوان عرض ادب به شما مستمعین کلام عرض نمایم و من اوامر این موالی گرام را اطاعت کردم و امیدوارم در این ایام و لیالی پر فیض و برکت ماه مبارک رمضان، مشمول دعای خیر شما بزرگواران قرار بگیریم.

عظمت ماه رمضان در قرآن

قرآن مجید، عظمت و برکت ماه مبارک رمضان را به بازشدن درهای آسمان و نزول وحی الهی به زمین دانسته و فرموده است: «شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَ بَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَى وَ الْفُرْقَانِ»؛ بقره ۱۸۵ یعنی ماه رمضان ماهی است که قرآن {در این ماه} برای هدایت انسان ها و برای بشریت نازل گردیده است.

حال اگر نزول قرآن در ماه مبارک رمضان را به آنچه که بزرگان اهل عرفان فرموده اند مبنی بر اینکه دعا، قرآن صاعد است (خداوند در سوره مبارکه فاطر می فرماید: «إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ»، لذا کلمه طیب به سوی خدا بالا می رود تا به او می رسد) ملحق کنیم، نتیجه جمع بین این دو مطلب این می شود که قرآن برای هدایت انسان ها یک سیر نزولی و یک سیر صعودی دارد. سیر نزولی قرآن، همان است که از سوی خداوند تبارک و تعالی به قلب رسول الله نازل شده و توسط گلوئی مبارک پیامبر (ص) برای انسان ها تلاوت شده است که البته {قرآن} برای هدایت بشر نازل شده است.

اما نتیجه این هدایت چگونه دستگیر خدا می گردد؟! چگونه خداوند متوجه می شود که آیا این هدایت انجام شده است یا خیر؟! ظاهراً نتیجه این هدایت در دعای بشر به درگاه خداوند خلاصه می شود. و از این طریق به خدا بر می گردد، ولی این بار مستقیم تقدیم خدا می شود و در این آمدن و برگشتن، حدود و میزان اثر بخشی قرآن و نقش قرآن برای تربیت بشر و هدایت نبوی در جامعه انسانی درخشان می شود.

امیر المومنین (علیه السلام) فرموده است: «أَحَبُّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فِي الْأَرْضِ الدَّعَاءُ»، محبوب ترین اعمال نزد خداوند روی زمین دعاست (کافی جلد دوم صفحه ۴۶۸)

امام صادق (علیه السلام) فرموده است: «الدَّعَاءُ هُوَ الْعِبَادَةُ» یعنی عبادت، دعاست. همچنین پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) فرموده است: «الدَّعَاءُ مُخَّ الْعِبَادَةِ» یعنی مغز و لب عبادت همان دعاست؛ دعا به خواسته خداوند است و ما به خواسته او دعامی کنیم. خداوند از ما دعا خواسته است، به قول مولوی:

«هم دعا از تو اجابت هم ز تو

ایمنی از تو مهابت هم ز تو»

معنی دعا و درک آن

معنی دعا و درک آن بسیار مهم است. اینکه بشر خود را در محضر خدا ببیند، خدایی که می توان در محضر او قرار گرفت، خدایی که می توان با او سخن گفت و خدایی که می تواند هر زبانی را بشنود - به قول مولوی هر چه دل تنگش می خواهد را با او در میان بگذارد- را درک کند، این درک و رسیدن به این درجه از معرفت برای بشر چیز کمی نیست.

پاسخ دعا؛ استجابت است

پاسخ دعا، اجابت و استجابت است. استجابت یعنی اجابت. «ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ» در سوره مبارکه «بقره» آیه ای وجود دارد که علامه طباطبایی می فرماید مهربان تر از این آیه در قرآن مجید وجود ندارد: «وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ» بقره ۱۸۶» خداوند در این آیه شریفه می فرماید: ای پیامبر از تو سوال می کنند از من، بگو من به آنها نزدیکم، هر کسی دعا کند من به او جواب می دهم. دعا یعنی صدا زدن، یعنی خواندن خدا و خدا را صدا کردن، لذا هر کسی خدا را صدا کند و دعا کند، خداوند به او پاسخ می دهد، خداوند در این آیه شریفه می فرماید: با من دعا کنید من به شما جواب می دهم.

برخی از علمای امامیه به برخی از ادعیه، نام مناجات نهاده اند. مناجات نجوا است و عملی دو طرفه است. نجوا یعنی آهسته سخن گفتن. یعنی وقتی من به آهستگی سخن می گویم، خدا نیز آهسته به من جواب می دهد. اگر آهسته با خدا سخن بگوییم به ما آهسته پاسخ خواهد داد.

شرط استجابت دعا

اما شرط اول اجابت دعا، اضطرار است. بشر باید «مضطرب» باشد تا دعای او مستجاب شود. «مضطرب» یعنی اینکه به ناچاری و ذنوب خود اعتراف کند. امروز در گرفتاری که برای عموم بشریت پیش آمده است؛ به خصوص برای کشورما، بشر باید به ناتوانی خود اعتراف کند. همچنین باید به گناه خود اعتراف کند؛ بشر تا کنون از خدا دور بود و به علم خود تکیه کرده بود. غرور علم داشت و فکر می کرد همه چیز با علم او حل می شود و در حقیقت علم و تکنولوژی را به جای خدا نشانده بود.

بنابر این ضروری است تا امروز با شیوع بیماری {کرونا} بشر به عجز و ناتوانی خود و به فسادى که در ارض ایجاد کرده است اعتراف کند و این نکته را قبول کند که طبیعت خدا را آلوده کرده است. بشر، متجاوز و مغرور است و تا به حال به غرور خود آفرین گفته بودو باید از این به بعد به «عجز» خود آفرین بگوید و اعتراف کند که عاجز است و سپس توبه کند، یعنی به طرف خدا برگردد و سپس دعا کند؛ خداوند نیز فرموده است: «أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَ يَكْشِفُ السُّوءَ».

امابه بهانه شیوع این بیماری مهلك، اولاً باید برای رفع این گرفتاری دعا کرد؛ ثانیاً برای زحمتکشانی که در بیمارستان ها برای بیماران زحمت می کشند و محققینی که برای کشف دارو فکر می کنند و زحمت می کشند و بخشندگان مال که برای فقرا و بیماران و عاجزان و درماندگان کمک مالی می کنند و کسانی که برای رفع گرفتاری بشریت سعی و تلاش دارند، باید برای آنها دعا کرد. انشا الله یقیناً در چنین شرایطی، خداوند دعای ما را مستجاب می کند.

خدایا! ما توبه کرده ایم و اعتراف می کنیم که به گناه خود درمانده ایم، ما قبول می کنیم که از تو دور بودیم و رویگردان!

خدایا! اینک با اعتراف به گناه خودمان از تو می خواهیم که این بلا را به لطف خود از بشر دور بفرمایی.

والسلام علیکم ورحمة الله و برکاته